



bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,
MD-2004, Кишинёв, Республика Молдова
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

Nr. 04/488 din 25.03.2026

La nr. DGPȘG-1872-18-69-838 din 10.03.2026

Cancelaria de Stat
acte@gov.md

Copie: **Ministerul Justiției**
secretariat@justice.gov.md
aneta.dovbenco@justice.gov.md

În contextul avizării *proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (alinieră cadrulul normativ la standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității) (număr unic 212/MJ/2026)*, autor – *Ministerul Justiției*, Consiliul pentru egalitate comunică următoarele.

1. În vederea asigurării conformității cadrului normativ național cu cerințele art. 5 din Directivele (UE) 2024/1499 și 2024/1500 se constată că, în proiectul de modificare a Legii nr. 121/2012, a fost introdusă noțiunea de discriminare intersecțională, aceasta fiind inclusă în categoria formelor de discriminare, prevăzute la art. 4 din Legea 121/2012, conform proiectului de modificare. Cu toate acestea, reglementarea propusă nu este însoțită de atribuirea explicită a competenței Consiliului pentru egalitate de a examina astfel de fapte, ceea ce contravine cerințelor stabilite de art. 5 din directivele menționate, potrivit cărora organismele de egalitate trebuie să fie abilitate să abordeze discriminarea intersecțională. În acest context, se propune **excluderea lit. d) alin. (1) art. 176 din Codul penal**, care incriminează discriminarea săvârșită în baza a două sau mai multe criterii, în scopul asigurării unei reglementări coerente a conceptului de discriminare intersecțională în legislația specială.
2. În contextul în care proiectul de lege își propune transpunerea Directivei 2000/43/CE, se constată necesitatea asigurării unei concordanțe depline între definiția noțiunii de hărțuire prevăzută de aceasta și reglementările din legislația națională, inclusiv din Codul contravențional. Potrivit art. 2 din Directivă, hărțuirea constituie o formă de discriminare atunci când un comportament nedorit, legat de rasă sau origine etnică, are ca scop sau efect violarea demnității unei persoane ori crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau jignitor. Art. 70² din Codul contravențional folosește ca modalități de manifestare a hărțuirii sintagma „comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni”, pe când Directiva 2000/43/CE utilizează termenul de „comportament nedorit”, care are o aplicabilitate mai mare, deoarece hărțuirea s-ar putea manifesta și prin inacțiuni, cum ar fi neinformarea intenționată a unei persoane despre ședințe sau activități, neatribuirea unui loc de muncă sau unor sarcini, menținerea unui mediu în care comportamentele discriminatorii sunt frecvente și acceptate tacit, neintervenția în fața unor acte de hărțuire cunoscute ș.a. Din aceste considerente se propune **substituirea în art. 70² din Codul contravențional a sintagmei „ comportament fizic, verbal, nonverbal sau a altor acțiuni” cu textul „comportament nedorit”**.
3. În urma examinării prevederilor Codului contravențional, se constată existența unei necorelări între art. 400 și art. 423⁵, care generează confuzii în aplicare. Astfel, includerea la art. 400 a trimiterii generale la contravențiile prevăzute la art. 68¹–71, ca fiind examinate de poliție, conduce în practică la interpretarea eronată potrivit căreia și contravențiile prevăzute la art. 70² (hărțuirea) și art. 70³ (victimizarea) ar intra în competența poliției. Or, potrivit art. 423⁵ din Codul contravențional, aceste fapte sunt atribuite expres în competența

Consiliului pentru egalitate. Această situație vine în contradicție cu art. 3 din Legea 100/2017 și conduce la conflicte de competență. **În acest context, Consiliul recomandă substituirea în art. 400 alin.(1) Cod contravențional a textului „68¹–71” cu textul „68¹, 69,70, 70¹, 71”.**

4. În ceea ce privește formularea „măsuri specifice menite să remedieze orice încălcare constatată a principiului egalității de tratament și să prevină astfel de încălcări pe viitor” din art. 9 alin. (2) din Directiva (UE) 2024/1499 și Directiva (UE) 2024/1500, se reține că aceasta vizează inclusiv aplicarea sancțiunilor pentru faptele de discriminare. În același sens, art. 15 din Directiva 2000/43/CE impune ca sancțiunile să fie eficiente, proporționale și cu efect descurajator. Codul contravențional reglementează contravențiile în domeniul egalității (art. 54², 65¹, 70², 70³, 71¹) și sancțiunile aferente, iar potrivit art. 423⁵, constatarea acestor fapte este realizată de Consiliul pentru egalitate, procesele-verbale fiind remise instanței de judecată competente pentru examinare în fond. În practică, acest mecanism presupune proceduri îndelungate și consumatoare de resurse, inclusiv necesitatea susținerii proceselor-verbale în instanță, ceea ce generează un volum suplimentar de muncă pentru Consiliu. În condițiile resurselor umane limitate, aceste constrângeri afectează eficiența activității instituției și conduc la un număr redus de sancțiuni aplicate efectiv, diminuând caracterul descurajator al cadrului contravențional. În aceste condiții, nu se poate considera că mecanismul actual de sancționare contravențională a faptelor de discriminare îndeplinește cerințele de eficiență și descurajare impuse de standardele europene. **Drept urmare, Consiliul propune modificarea art. 423⁵ Cod contravențional prin expunerea alin.(1) în următoarea redacție: „(1) Contravențiile specificate la art. 54², 65¹, 70², 70³, 71¹ și 71² se constată și se examinează de către Consiliul pentru egalitate.”, completarea la alin.(2) după cuvântul „constate” cu cuvintele „ să examineze” și excluderea alineatelor (1¹) și (3).**

În contextul în care sunt reținute aceste modificări din Codul Contravențional **se impune și modificarea art. 12 alin.(1) lit. k) din Legea nr. 121/2012 și pct. 32 lit. d) prin excluderea cuvintelor „, după caz,” și a pct. 33 și 36 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012.**

Totodată, Consiliul atrage atenția în mod repetat că existența unui regim procedural dual de examinare a plângerilor în materie de discriminare în care aceleași fapte pot fi examinate în procedură administrativă și în procedură contravențională (prin constatare de către Consiliu și examinare în instanță). Existența termenelor de prescripție diferite pentru depunerea plângerii privind săvârșirea unei fapte discriminatorii, în cazul Legii nr. 121/2012 este de 1 an, iar în cazul răspunderii contravenționale este 18 luni. Astfel, există o neconcordanță între aceste proceduri, care creează premise pentru apariția situațiilor în care termenul de prescripție pentru depunerea plângerii (de 1 an) a expirat, iar termenul de prescripție pentru aplicarea sancțiunii contravenționale – nu (de 18 luni). Aceste situații generează incoerență procedurală și incertitudine juridică pentru persoanele vizate.

În același timp, cerințele privind eficiența și efectivitatea mecanismelor de protecție împotriva discriminării, consacrate de Directiva (UE) 2024/1499, Directiva (UE) 2024/1500 și Directiva 2000/43/CE, impun existența unor proceduri clare, accesibile, rapide și cu efect descurajator. **Drept urmare, Consiliul vine cu propunerea de a considera oportună instituirea unui mecanism procedural unic de examinare a plângerilor privind discriminarea, prin atribuirea competenței Consiliului de a constata și sancționa faptele discriminatorii în cadrul procedurii administrative.**

5. În urma examinării compatibilității normelor naționale cu art. 3 din Directiva (UE) 2024/1499 și Directiva (UE) 2024/1500, se constată o **transpunere parțială** a acestora în legislația națională. În acest context, se reține că art. 11 alin. (9) din Legea nr. 121/2012 utilizează o formulare cu caracter general în ceea ce privește revocarea din funcția de membru al Consiliului, fără a stabili criterii clare, proceduri transparente și motive limitative de încetare a mandatului. Această reglementare este contrară cerințelor prevăzute la art. 3 alin. (2) din directivele menționate, care obligă statele să instituie proceduri transparente privind selectarea, numirea, revocarea și potențialele conflicte de interese ale membrilor

personalului organismelor de promovare a egalității care ocupă funcții de decizie sau de conducere și, după caz, ale membrilor consiliului de conducere pentru a le garanta competența și independența. În lipsa unor prevederi clare și detaliate, mandatul membrilor Consiliului devine unul precar, susceptibil influențelor sau presiunilor externe, ceea ce afectează independența instituțională. În acest context **se propune expunerea alin.(9) art. 11, similar procedurii prevăzute de art. 14 din Legea 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în următoarea redacție: „(9) Calitatea de membru al Consiliului încetează la expirarea mandatului, ca urmare a depunerii cererii de demisie, a revocării sau în caz de deces. Un membru al Consiliului poate fi revocat din funcție de organul care l-a numit în circumstanțe care exclud posibilitatea executării mandatului său. Propunerea de revocare din funcție poate fi înaintată de cel puțin 20 de deputați ori la cererea Consiliului, adoptată cu votul majorității membrilor acestuia, în cazul neîndeplinirii sau al îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor. Hotărârea privind revocarea din funcție se adoptă cu votul a 2/3 din deputații aleși, în baza raportului comisiei parlamentare speciale, alcătuită din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, numiri și imunități. Noul membru al Consiliului își exercită funcția până la expirarea mandatului membrului revocat, demisionat sau decedat.”.**

6. În procesul de armonizare a legislației naționale cu acquis-ul Uniunii Europene, se constată necesitatea ajustării terminologiei utilizate în Legea nr. 121/2012, în special, în ceea ce privește noțiunea de „instigare la discriminare”. Potrivit Directiva 2000/78/CE, orice comportament constând în a ordona unei persoane să discrimineze este considerat, în sine, o formă de discriminare. Legea nr. 121/2012 utilizează noțiunea de „instigare la discriminare”, precum și Codul contravențional, care reglementează „instigarea la discriminare” ca faptă contravențională, constând în îndemnuri publice, diseminarea informației sau alte forme de influențare a publicului, fiind atribuită în competența poliției. Prin urmare, menținerea noțiunii de „instigare la discriminare” în Legea nr. 121/2012 generează confuzie terminologică și conceptuală între domeniul contravențional și cel al egalității și nediscriminării și dificultăți în aplicarea legii. Din aceste considerente, **Consiliul solicită de a utiliza la propunerea de modificare a art. 2 din Legea 121/2012 (pct. 3 art. I din proiectul de modificare) în loc de noțiunea de „instigare la discriminare”, noțiunea de „ordin de a discrimina”.**

Mai mult decât atât, conform art. 15 din Directiva 2000/43/CE statul trebuie să stabilească norme privind sancțiunile care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea directivei. Drept urmare, este necesar de a sancționa contravențional și aceasta formă de discriminare, căci ea nu corespunde definiției instigării la discriminare din art. 70¹ Cod contravențional. Dat fiind faptul că nu pot exista 2 articole contravenționale cu același titlu „instigare la discriminare”, propunem introducerea în Codul contravențional a art. 70⁴ – Ordinul de a discrimina în următoarea redacție:

„ Articolul 70⁴. Ordinul de a discrimina

Orice comportament manifestat față de o persoană sau un grup de persoane în scopul determinării la discriminarea unei/unor terțe persoane, pe baza criteriilor de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, rezidență, limbă, nivel de alfabetizare, religie sau convingeri, vârstă, sex sau caracteristici sexuale, gen, identitate de gen sau expresie de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu, se sancționează cu amendă de la 78 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 150 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a deține anumite funcții sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”.

7. În contextul examinării proiectului de lege, se constată la art. 11¹ alin.(1) din Legea nr. 121/2012 că acesta prevede că activitatea Consiliului este finanțată de la bugetul de stat „conform necesităților Consiliului”. Totuși, această formulare generală nu oferă garanții suficiente privind asigurarea efectivă a resurselor necesare exercitării mandatului instituției.

În același timp, potrivit considerentului (21) din Directiva (UE) 2024/1499, atunci când organismelor de promovare a egalității le sunt atribuite noi competențe, statele trebuie să se asigure că acestea dispun în mod continuu de resurse financiare și de altă natură adecvate pentru a-și îndeplini atribuțiile în mod efectiv. Prin urmare, **se propune înlocuirea sintagmei „conform necesităților Consiliului” cu textul „cu resursele umane, financiare și tehnice adecvate și suficiente pentru exercitarea efectivă a atribuțiilor sale”.**

8. Formularea actuală, potrivit căreia Consiliul adoptă avize consultative cu privire la conformitatea proiectelor de acte normative cu legislația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, atribuție prevăzută de art. 12 alin.(1) lit. c) din Legea 121/2012 are un caracter restrictiv prin utilizarea cuvântului „legislație”. Or, domeniul egalității și nediscriminării este guvernat de un cadru normativ complex, care include nu doar legislația, dar și jurisprudența: deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), care sunt obligatorii, precum și Comentariile generale ale Comitetelor ONU (ex. Comitetul pentru Drepturile Omului, Comitetul privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Comitetul privind eliminarea discriminării față de femei, Comitetul privind eliminarea discriminării rasiale ș.a.), recomandările ECRI (Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței) ș.a. Domeniul nediscriminării este unul extrem de dinamic. Acesta include și principiile de interpretare (ex. testul proporționalității, testul justificării obiective) care nu se regăsesc întotdeauna explicit în „legislație”, dar care sunt esențiale pentru a evalua dacă un proiect de act normativ este sau nu discriminatoriu. **Drept urmare, se propune substituirea în art. 12 alin.(1) lit. c) din Legea 121/2012 a cuvântului „legislație” cu cuvântul „standarde”, situație similară cazului în care se examinează legislația în vigoare, în conformitate cu lit. a) alin.(1) art. 12 din Legea 121/2012.** Totodată se va aduce în concordanță cu pct. 21 lit. b) din Regulamentul de activitate a Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012.

9. La art.I pct. 14 din proiectul de modificare, examinând formularea propusă la alin. (3), potrivit căreia „Consiliul informează, în termen rezonabil, persoana care a depus plângerea cu privire la despre inadmisibilitatea acesteia sau la existența temeiului pentru a-i da curs”, se constată unele deficiențe de ordin tehnico-legislativ și de oportunitate procedurală. În primul rând, utilizarea cumulativă a expresiei „cu privire la despre” creează un pleonasm, cuvântul „despre” fiind de prisos și necesitând eliminarea pentru asigurarea clarității textului. În al doilea rând, sintagma „existența temeiului pentru a-i da curs” este neadecvată, întrucât la momentul depunerii plângerii, Consiliul confirmă deja recepționarea acesteia și introducerea unei informări suplimentare privind „temeiul de a da curs” creează o etapă procedurală suplimentară, generând birocrație suplimentară fără valoare adăugată.

Această formulare poate crea confuzii cu privire la momentul inițierii examinării plângerii. **În acest context, se propune expunerea în următoarea redacție: „(3) Consiliul informează, în termen rezonabil, persoana care a depus plângerea cu privire la inadmisibilitatea acesteia.”.** Această formulare asigură claritate și eficiență procedurală, evitând sarcini administrative inutile și contribuind la un proces mai operativ de examinare a plângerilor.

10. În contextul eficientizării activității Consiliului pentru egalitate și asigurării celerității, atragem atenția că reglementarea actuală, care pune accent predominant pe audierile verbale, limitează flexibilitatea procedurală a Consiliului și poate afecta eficiența examinării plângerilor. În acest context, este justificată instituirea expresă a posibilității desfășurării audierilor în formă scrisă, ca alternativă la cele verbale, posibilitate existentă și în cadrul proceselor desfășurate în cadrul instanțelor de judecată. Totodată, desfășurarea audierilor în formă scrisă este în concordanță cu standardele europene privind funcționarea organismelor de egalitate, inclusiv cele prevăzute de Directiva (UE) 2024/1499 și Directiva (UE) 2024/1500, care impun existența unor proceduri accesibile, eficiente și adaptate nevoilor părților. **Drept urmare, Consiliul propune completarea la final a alin.(1) art. 15 din Legea nr. 121/2012 cu următoarea propoziție: „În funcție de circumstanțele cauzei, Consiliul poate să examineze plângerile în procedură scrisă, cu asigurarea respectării principiului contradictorialității și a dreptului la apărare.”.**

11. Conform art.8 alin.(2) din Directivele 2024/1499 și 2024/1500, organismele de promovare a egalității trebuie să aibă drepturi efective de acces la informațiile și documentele necesare pentru a constata dacă a avut loc o discriminare. Examinarea prevederilor art. 15 alin.(2) lit. a) reglementează că la cererea Consiliului, persoanele juridice și persoanele fizice au obligația să pună la dispoziția sa copiile actelor solicitate necesare pentru soluționarea plângerii. Astfel, Consiliul observă că formularea actuală, potrivit căreia are un caracter limitativ, restrângând sfera mijloacelor de probă la înregistrări. Or, în practica examinării plângerilor în materie de discriminare, faptele relevante sunt adesea demonstrate printr-o varietate de mijloace de probă, care depășesc categoria documentelor scrise, cum ar fi: înregistrări audio și video (ex. discuții, interacțiuni la locul de muncă, spații publice); date electronice și corespondență digitală (e-mailuri, mesaje, platforme interne); registre, baze de date sau informații statistice ș.a. alte suporturi materiale sau electronice relevante, căci discriminarea se manifestă tot mai des în mediul online sau prin comunicare digitală. **În acest context, Consiliul propune expunerea art. 15 alin. (2) lit. a) în următoarea redacție: „a) să pună la dispoziția sa copiile actelor, înregistrările audio și video, datele electronice, datele statistice, corespondența electronică sau orice alte mijloace de probă solicitate, necesare pentru soluționarea plângerii;”.**
12. În conformitate cu art. 18 alin.(4) din Legea nr. 121/2012, Consiliul poate depune concluzii în cauzele în care se invocă fapte de discriminare. Această formulare are un caracter facultativ și nu instituie nicio obligație pentru instanța de judecată de a solicita opinia Consiliului, limitând astfel implicarea efectivă a organismului de egalitate în procedurile judiciare, în timp ce noile Directive UE 2024/1500 și 2024/1499 pun accent pe rolul activ și obligatoriu al acestor organisme în procedurile judiciare. Astfel, art. 10 alin.(2) din aceste Directive impune ca organismul să aibă capacitatea de a prezenta observații instanțelor de judecată. O normă care nu obligă instanța să faciliteze expertiza Consiliului reduce șansa victimei de a beneficia de o analiză specializată. Mai mult decât atât, Consiliul elaborează anual Raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, fără o participare garantată în instanța de judecată, datele din raportul general vor fi incomplete, deoarece Consiliul nu va avea o imagine de ansamblu asupra modului în care instanțele interpretează legea în practică. **În acest context se propune modificarea alin.(4) art. 18 din Legea nr. 121/2012 prin expunerea în următoarea redacție:„(4) La examinarea unei cauze în care se invocă o faptă de discriminare instanța de judecată solicită Consiliului depunerea concluziilor în conformitate cu art. 74 din Codul de procedură civilă nr. 225/2003”.**
13. La art. I pct. 17 din proiectul de modificare, examinând modificarea propusă la art. 19, prin care se substituie sintagma „date statistice” cu „înregistrări audio, video sau date statistice”, se constată o confuzie între noțiunea de „fapte” și mijloacele de probă utilizate pentru dovedirea acestora. În forma actuală, art. 19 reglementează sarcina reclamantului de a prezenta fapte care permit instituirea prezumției de discriminare, ceea ce corespunde standardelor în materie de sarcină a probei. Or, înregistrările audio, video sau alte elemente similare nu constituie „fapte” în sine, ci mijloace de probă prin care aceste fapte pot fi demonstrate. Prin urmare, includerea în același plan a faptelor și a unor tipuri specifice de probe afectează claritatea și coerența normei, creează impresia unei limitări a mijloacelor de probă la cele enumerate și poate genera dificultăți de interpretare și aplicare. În acest context, se propune menținerea distincției conceptuale între faptele care fundamentează prezumția de discriminare și mijloacele de probă prin care acestea sunt demonstrate. **Consiliul propune expunerea art. 19 alin.(1) din Legea nr. 121/2012 în următoarea redacție: „(1) Persoana care înaintează o acțiune în instanța de judecată trebuie să prezinte fapte care permit prezumția existenței unui fapt de discriminare, acestea putând fi dovedite prin orice mijloace de probă inclusiv, proba tratamentului diferențiat, înregistrări audio, video sau date statistice.”.**
14. În contextul asigurării compatibilității cadrului normativ național la prevederile art. 11 din Directiva (UE) 2024/1500, Consiliul menționează că pct. 60 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea 298/2012, prevede că Consiliului îi pot fi prezentate, până la încheierea audierilor, orice mijloace de probă, inclusiv proba

tratamentului diferențiat, înregistrări audio, video sau date statistice. Astfel, posibilitatea de prezentare a probelor până la încheierea audierilor generează dificultăți procedurale și riscuri pentru respectarea dreptului la apărare. În special, apare o situație problematică atunci când una dintre părți prezintă probe suplimentare chiar în cadrul audierilor, fără ca cealaltă parte să aibă posibilitatea reală de a lua cunoștință de acestea, să le analizeze în mod corespunzător și să formuleze obiecții sau să administreze probe ca contraargument. Această practică poate afecta principiul contradictorialității și egalității armelor, principii prevăzute în mod expres de pct. 53 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 și poate conduce la adoptarea deciziilor în baza unor probe neexaminat efectiv de toate părțile.

O altă problemă identifică în activitatea de examinare a plângerilor de către Consiliu constă în lipsa prevederilor atât în Legea nr. 121/2012, cât și Legea nr. 298/2012 privind normele aplicabile referitoare la martori, experți sau specialiști, în special în cazul refuzului depunerii declarațiilor sau a depunerii unei declarații mincinoase.

Drept urmare, se propune modificarea pct. 60 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 prin substituirea cuvintelor „până la încheierea audierilor” cu cuvintele „cu cel puțin 3 zile înainte de data fixată pentru audieri” și completarea la final cu următoarea propoziție: „Prevederile Codului de procedură civilă referitoare la martori și experți/specialiști, în special la depozițiile false făcute cu bună-știință, dreptul de a refuza depunerea declarațiilor, întocmirea expertizelor sau acordarea consultațiilor și explicațiilor, se aplică corespunzător.”.

15. De asemenea o situație de incertitudine procedurală creează și prevederile pct. 44 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 unde este prevăzut că pînă la începerea audierilor, petiționarul sau persoana interesată care a depus plângerea poate solicita completarea acesteia cu noi date. Astfel, sintagma „pînă la începerea audierilor”, permite prezentarea a noilor informații din partea petiționarului sau persoanei interesate, ceea ce prezintă riscuri pentru respectarea dreptului la apărare a celeilalte părți și imposibilitatea aprecierii de către Consiliu a acestora și clarificării împrejurărilor. **Drept urmare, se propune modificarea pct. 44 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 prin substituirea cuvintelor „pînă la începerea audierilor” cu cuvintele „cu cel puțin 3 zile înainte de data fixată pentru audieri”.**
16. Examinând prevederile Regulamentului de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012, Consiliul observă că există o incoerență de termeni în ceea ce privește aceeași situație. Astfel, pct. 14 lit. c) prevede că aparatul administrativ al Consiliului comunică membrilor Consiliului, petiționarului, reclamatului, persoanei interesate, cu cel puțin 7 zile calendaristice înainte, data, ora, locul ședinței Consiliului și publică informația respectivă pe pagina web a Consiliului. De asemenea, pct. 54 reglementează că la audieri se invită părțile și persoana care a formulat opinii. Data și ora invitației se coordonează cu membrul raportor și se comunică părților cu cel puțin 10 zile înainte de audieri. Locul ședinței, data și ora se publică pe pagina web oficială a Consiliului. Drept urmare, se observă că într-un caz este indicat 7 zile, în celălalt caz este indicat 10 zile, astfel, se impune uniformizarea acestor termeni. **Consiliul propune substituirea în pct. 54 cifra „10” cu cifra „7”.**
17. Un alt aspect nereglementat de Legile nr. 121/2012 și 298/2012, constituie suspendarea examinării plângerii pe perioada cât este așteptat răspunsul la solicitarea de informații și care uneori are o durată mai îndelungată. **Drept urmare, Consiliul propune completarea Regulamentului de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 cu pct. 60¹ cu următorul cuprins: „60¹. Dacă examinarea plângerii depinde o acțiune a unui participant sau a unei alte persoane care deține informații în legătură cu faptele care formează obiectul plângerii, termenul de examinare a plângerii se suspendă până la prezentarea informației.”.**

18. În urma analizei cadrului normativ aplicabil, se constată că avizarea obligatorie a statelor de personal de către Cancelaria de Stat, prevăzută în Anexa nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009, ridică probleme de compatibilitate cu cerințele art. 3 alin. (3) din Directiva (UE) 2024/1499 și Directiva (UE) 2024/1500. În forma actuală, mecanismul de avizare conferă executivului o influență directă asupra organizării interne și resurselor umane ale Consiliului pentru egalitate, ceea ce nu asigură independența funcțională și instituțională a organismului de egalitate, astfel cum este impusă de directivele menționate. În particular, condiționarea aprobării statelor de personal de un aviz „favorabil” al autorității executive contravine principiului autonomiei și expune instituția unor potențiale presiuni externe. În acest context, **se propune completarea Regulamentului de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012 cu punctul 68¹ cu următorul cuprins: „68¹. Președintele Consiliului aprobă Statul de personal și îl expediază în variantă electronică Cancelariei de Stat pentru examinare și obținerea avizului consultativ în partea ce ține de aplicarea cadrului normativ care reglementează domeniul managementului funcției publice și al funcționarului public.”.**
19. În urma examinării compatibilității normelor naționale cu art. 15 din Directiva (UE) 2024/1499 și Directiva (UE) 2024/1500, se constată o transpunere parțială a obligației de consultare a organismului de egalitate. Directivele menționate instituie obligația de consultare a organismelor de egalitate cu privire la toate aspectele relevante ale legislației, politicilor, procedurilor și programelor care intră în domeniul de aplicare al Directiva 79/7/CEE, Directiva 2000/43/CE, Directiva 2000/78/CE, Directiva 2004/113/CE, Directiva 2006/54/CE și Directiva 2010/41/UE. Domeniul de aplicare al acestor acte depășește sfera strictă a politicilor de egalitate, vizând integrarea principiului egalității în întregul proces decizional (mainstreaming). În acest context, cadrul normativ național nu instituie o obligație suficient de clară și generală de consultare a Consiliului pentru egalitate, ceea ce limitează realizarea efectivă a obiectivului de integrare a considerentelor de egalitate în toate etapele procesului de elaborare a politicilor publice. În acest context, **se propune completarea art. 34 al Legii 100/2017, pentru a institui obligația de a consulta Consiliul asupra tuturor proiectelor de acte normative, politici, proceduri și programe care au implicații asupra domeniilor de aplicare ale Directivelor 79/7/CEE, 2000/43/CE, 2000/78/CE, 2004/113/CE, 2006/54/CE și 2010/41/UE.**
20. . Evaluarea compatibilității cadrului normativ național cu prevederile art. 10 din Directivele 2024/1499 și 2024/1500 indică o transpunere doar parțială a acestor dispoziții. În ceea ce privește dreptul organismului de promovare a egalității de a acționa în justiție, considerăm necesară modificarea cadrului normativ în vederea conferirii Consiliului a dreptului de a sesiza Curtea Constituțională – drept de a iniția proceduri judiciare în nume propriu, pentru a apăra interesul public¹. Având în vedere arhitectura instituțională de organism care examinează plângerile privind discriminarea și emite decizii obligatorii, precum și obligația Consiliului de a acționa în condiții de imparțialitate, stabilită de art. 11 alin. (1) din Legea nr. 121/2012, **Consiliul propune completarea alin.(1) art. 25 din Legea nr. 74/2025, cu acordarea dreptului la sesizare președintelui Consiliului pentru egalitate. Astfel, se propune completarea alin.(1) art. 25 din Legea nr. 74/2025 cu litera h¹) cu următorul cuprins: „h¹) Președintele Consiliului pentru egalitate;”.**
21. Consiliului pentru egalitate, în scopul asigurării unui cadru juridic echitabil care să permită exercitarea eficientă a atribuțiilor de prevenire și combatere a discriminării și asigurare a egalității, fără constrângeri financiare legate de taxele judiciare, propune completarea Anexei nr. 2 la Legea taxei de stat nr. 213/2023. Or, în prezent, Anexa nr. 2 din Legea nr. 213/2023 scutește autorități cu funcții similare de protecție a drepturilor omului, precum Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului. Includerea Consiliului ar asigura un tratament egal pentru instituțiile naționale de profil.

¹ <https://equineteurope.org/wp-content/uploads/2024/11/Legal-Digest-Understanding-the-New-Eu-Directives-on-Standards-for-Equality-Bodies.pdf>, pag. 91

La fel, scutirea de taxă de stat și de taxă de timbru în Anexa nr. 2 din Legea nr. 213/2023 este prevăzută pentru autoritățile publice care sunt antrenate în litigii de contencios administrativ sau cauze contravenționale, precum Consiliul. **Astfel, este necesară menționarea expresă a Consiliului pentru a evita orice interpretare restrictivă, respectiv, se propune completarea Anexei nr. 2 din Legea nr. 213/2023 cu crearea unui punct nou 1.21, după cum urmează: „1.21. Se scutește de taxa de stat și de taxa de timbru Consiliul pentru egalitate – în toate acțiunile.”.**

22. Un alt aspect important care afectează statutul Consiliului pentru egalitate, reprezintă diferența de tratament a președintelui Consiliului pentru egalitate, comparativ cu conducătorii altor instituții numiți de Parlament sau cu un statut inferior unei instituții ce raportează Parlamentului (Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove, precum și Arhiepiscopului Chișinăului, Mitropolit al Basarabiei și Exarh al Plaiurilor, președintelui Camerei de Comerț și Industrie), în beneficierea de pașaportul diplomatic. Consiliul notează că pașapoarte diplomatice se eliberează conducătorilor autorităților publice autonome sau care dispun de independență funcțională, precum Avocatului Poporului, președintelui Curții de Conturi. Din această perspectivă, președintele Consiliului pentru egalitate are un statut similar, motiv pentru care ar trebui să beneficieze de pașaport diplomatic în condiții de egalitate. Pe de altă parte, potrivit art. 3¹ alin.(2) lit. z⁴) din Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, pașapoarte diplomatice se eliberează conducătorilor de instituții numiți de Parlament. În această privință, potrivit art. 11 alin. (2) din Legea nr. 121/2012, membrii Consiliului sunt numiți de Parlament. Totodată, faptul că președintele este ales cu majoritatea voturilor membrilor nu este în măsură să justifice diferența de tratament, or acesta nu influențează statutul funcției de conducător al unei autorități publice autonome și independente. Drept urmare, **Consiliul propune completarea art. 3¹ alin.(2) din Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte cu litera z⁵) cu următorul cuprins: „z⁵) președintele Consiliului pentru egalitate.”.**
23. Examinând dispozițiile finale și tranzitorii, Consiliul observă că este prevăzută intrarea în vigoare a legii la expirarea termenului de 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial. Consiliul consideră că nu există o justificare reală pentru amânarea intrării în vigoare a legii, căci aceasta nu introduce mecanisme noi sau investiții suplimentare. În contextul exigențelor europene (Directivele(UE) 2024/1499 și 2024/1500), această amânare poate fi privită ca un obstacol. O altă problemă identificată constituie indicarea că Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri de aducere a legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege. Întrebarea este, care sunt acele modificări de lege care urmează a fi propuse și nu pot fi incluse în prezentul proiect de lege, ca să fie o concordanță în legislația națională. Un termen ar putea fi acordat Guvernului, doar ca să modifice actele subordonate legilor.

Președinte

Ian FELDMAN